

مصاحبه

انتظار برنامه چهارم توسعه از صنعت بیمه

گفت و گو با حجت‌الاسلام آقای شاهی عربلو، رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی

● محمود افشاری

صنعت بیمه در چند سال اخیر تحولات بسیاری داشته است. تاسیس شرکت‌های بیمه خصوصی و ایجاد نخستین شرکت بیمه اتکایی در کشور از جمله اقدامات مهمی بود که در این دوره از صنعت بیمه روی داد. مجلس شورای اسلامی با تصویب لوایح و قوانین مربوطه نقش مهمی را در این تحولات ایفا نموده است. مجلس شورای اسلامی با تصویب برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور چشم‌انداز پنج ساله توسعه کشور را تعیین کرد. به منظور بررسی انتظارات برنامه چهارم توسعه از صنعت بیمه، گفتگویی را با آقای شاهی عربلو رئیس محترم کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی انجام داده‌ایم. آقای عربلو سه دوره نمایندگی مردم را در مجلس شورای اسلامی تجربه کرده‌اند و مدت پنج سال نیز در جایگاه نایب رئیس کمیسیون مجلس فعالیت داشته‌اند.

آسیا: انتظارات برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی از صنعت بیمه چیست؟

در حال حاضر قسمت عمده‌ای از مشکلات مردم کشور ما مسئله معیشت و بیکاری است. در کشورهای توسعه یافته بهترین روش برای تقویت معیشت مردم را توسعه بیمه و تأمین اجتماعی می‌دانند. بنابراین اگر بخواهیم مردم از رفاه نسبی برخوردار باشند، باید این زمینه ایجاد شود. برای انجام این کار به سه پیش‌نیاز عمده نیاز است. پیش‌نیاز اول فرهنگ‌سازی در مورد بیمه است. باید جامعه و مردم به ضرورت بیمه و کارکردهای آن در ابعاد مختلف زندگی، واقف شوند. به گونه‌ای که بتوانند جان و مال خود را بیمه نمایند و هزینه‌های بیمه را جزو هزینه‌های ضروری زندگی محسوب کنند. با این دیدگاه، نگرش به بیمه اصلاح شده و اشتیاق برای بیمه افزایش خواهد یافت. صدا و سیما، مسئولین و بیمه‌گران بایستی با

■ شرکت‌های بیمه
بایستی با استفاده از
روش‌های مدرن و
مکانیزه، هزینه‌ها را
پایین بیاورند و نباید با
بالا بردن حق بیمه،
در صدد جبران زیان‌ها
و هزینه‌های خود
باشند و یا سود
بیشتری کسب کنند

■ دولت باید در لوایح بودجه، یارانه خاصی را برای بیمه شدگان قرار بدهد. به طوری که معادل ۵۰٪ حق بیمه را دولت پرداخت کند

انجام تبلیغات مناسب فرهنگ‌سازی نمایند. شرکت‌های بیمه می‌توانند با جذب کارگزاران خوب و با اخلاق و پرداخت حق الزحمه مناسب به آنها - بدون صرف هزینه‌های اضافی - اقدام به جذب بیمه‌گذاران نمایند. اهمیت بیمه برای جامعه باید روشن شود و مردم بدانند با بیمه کردن جان، مال و محل کسب خود، از آسیب‌های جدی رهایی پیدا می‌کنند. هر روز شاهد وقوع آتش‌سوزی‌های مهیبی هستیم که خسارات فراوانی را به بار می‌آورند ولی مردم به علت نداشتن بیمه‌نامه، متأسفانه خسارتی دریافت نمی‌کنند. پیش‌نیاز دوم، حمایت دولت از صنعت بیمه است. دولت باید در لوایح بودجه، یارانه خاصی را برای بیمه‌شدگان قرار بدهد. به طوری که معادل ۵۰٪ حق بیمه را دولت پرداخت کند. یعنی دولت از یک طرف فرهنگ‌سازی کند و از طرف دیگر هم سیاست حمایتی خود را در صنعت بیمه اعمال نماید تا مردم اشتیاق بیشتری برای بیمه شدن پیدا کنند. نکته سوم به شرکت‌های بیمه برمی‌گردد. آنها باید با اعمال پایین‌ترین نرخ حق بیمه و کم‌کردن هزینه‌ها، نسبت به ارائه خدمات بیمه‌ای به مردم اقدام نمایند. شرکت‌های بیمه بایستی با استفاده از روش‌های مدرن و مکانیزه، هزینه‌ها را پایین بیاورند و نباید با بالا بردن حق بیمه، درصد جبران زیان‌ها و هزینه‌های خود باشند و یا سود بیشتری کسب کنند.

اگر شرکت‌های بیمه متناسب با میزان تورم در هر سال، اقدام به افزایش حق بیمه نمایند ولی مردم توان پرداخت افزایش هزینه‌ها را نداشته باشند از بیمه استقبال نمی‌شود و خسارت‌های جبران‌ناپذیری به صنعت بیمه وارد خواهد شد. به نظر بنده، صنعت بیمه باید بر اساس ضرب‌المثل «رهرو آن است که آهسته و پیوسته رود» به فکر مال‌اندوزی و کسب سود نباشد. در حقیقت بیمه‌گر خوب کسی است که بتواند هزینه‌های خود را پوشش بدهد و این نهایت موفقیت تشکیلات بیمه است. پس شرکت‌های بیمه بایستی در جهت فرهنگ‌سازی و ایجاد شوق و رغبت مردم نسبت به بیمه اقدام نمایند. روان‌سازی ارائه خدمات بیمه به مردم باید به عنوان یک اصل در نظر گرفته شود. در حقیقت با این سه روش، یعنی فرهنگ‌سازی، کمک دولت و کم کردن حق بیمه در شرکت‌های بیمه، می‌توانیم صنعت بیمه را در کشور توسعه دهیم. در پاسخ به سوال شما بایستی عرض کنم، طبیعتاً هر برنامه‌ای در راستای نیل به اهداف خاصی تهیه و تدوین و سپس تصویب می‌شود. و برنامه چهارم نیز از این امر مستثنی نیست. انتظاراتی که برنامه چهارم از

صنعت بیمه دارد، متنوع است. به عنوان مثال می‌توان به واگذاری شرکت‌های بیمه به بخش خصوصی جهت ارتقای بهره‌وری آنها، با اصلاحات خاص ساختاری، مشارکت شرکت‌های بیمه در سرمایه‌گذاری‌ها، بهبود عملکرد صنعت بیمه در انبوه‌سازی مسکن، قبول بیمه‌نامه‌های مؤسسات بیمه به عنوان وثیقه دریافت تسهیلات بانکی، بیمه قراردادهای پژوهشی، فنی، فعالیت‌های تولیدی و خدماتی، ارائه خدمات درمانی مجزا توسط کلیه شرکت‌های بیمه تجاری و غیر تجاری، نظیر خدمات بیمه پایه و مکمل و... که در موارد مختلف برنامه چهارم توسعه به آنها اشاره کرده است. انتظار می‌رود با اجرای مفاد این برنامه برای بهبود وضعیت و عملکرد صنعت بیمه گام‌های مؤثری برداشته شود.

آسیا: همان‌طور که می‌دانید با وجود تلاش‌های بسیاری که برای توسعه صنعت بیمه انجام شده است و آثار بسیار مناسبی را نیز به جای گذارده است، ولی تا قرا گرفتن صنعت بیمه در جایگاه مطلوبش همچنان فاصله زیادی وجود دارد برنامه‌های توسعه کشور چه نقشی را در این زمینه ایفا نموده‌اند؟

در برنامه‌های گذشته توجه زیربنایی و اساسی به موضوع بیمه نشده بود. حداکثر کاری که می‌توانست انجام شود، اختصاص یک ردیف بودجه‌ای و یا یارانه برای کمک به صنعت بیمه بود که این کار نیز متأسفانه انجام نشد. برای ارتقای فرهنگ بیمه و بالا بردن سطح اطلاعات مردم و افزایش گرایش آنها به این صنعت به یک عزم عمومی و ملی نیاز است تا بتوان نقش بیمه در زندگی مردم را پررنگ‌تر کرد و شاخص نفوذ بیمه را افزایش داد. این از طریق همان سه روش که قبلاً نیز عرض کردم؛ یعنی فرهنگ‌سازی تمامی سازمان‌ها و مؤسسات اطلاع‌رسانی در بین آحاد مردم، حمایت دولت از مردم در پرداخت بخشی از حق بیمه‌ها و سعی شرکت‌های بیمه‌گر در پایین نگه داشتن حق بیمه‌ها و بالا بردن کیفیت خدمات، عملی خواهد شد.

البته ذکر این نکته هم ضروری به نظر می‌رسد که شرکت‌های بیمه نیز در زمان پرداخت خسارت، باید در پی ایفای کامل تعهدات خود باشند. فردی که برای دریافت خسارت به شرکت بیمه مراجعه می‌کند، خود را محق دانسته و انتظار دارد خسارت او به بهترین نحو و در کمترین زمان پرداخت شود. اگر چنین نشود، این فرد رغبتی به کسب اطلاع از سایر رشته‌های بیمه‌ای نخواهد داشت و حتی ممکن است ضروری‌ترین بیمه مورد نیاز خود را هم به سختی تهیه نماید.

در این راستا برنامه چهارم گام‌های بلندی را برداشته است. مثلاً در ماده ۱۲ قانون مذکور مجوز واگذاری سهام شرکت‌های بیمه

■ مجلس آمادگی خود را جهت بررسی و اصلاح قوانین موجود صنعت بیمه‌ای اعلام می‌دارد و امیدواریم بتوانیم جایگاه واقعی صنعت بیمه در قانون را پیش‌بینی کنیم

تجاری پس از اصلاح ساختاری و در چارچوب بند ۴۷ قانون برنامه چهارم توسعه به دولت داده شده است. و یا در تبصره‌ی ۲ ماده ۳۷، دولت موظف به پذیرش بیمه‌نامه‌های صادره از مؤسسات بیمه به عنوان وثیقه دریافت تسهیلات بانکی شده است. همچنین در تبصره ۲ ماده ۷ این برنامه آمده است که مشارکت و سرمایه‌گذاری شرکت‌های بیمه در سهام سایر شرکت‌ها جهت ساماندهی و استفاده مطلوب از شرکت‌های دولتی و افزایش بازدهی و بهره‌وری، نیاز به کسب مجوز ندارد. به علاوه در ماده ۳۰ قانون مذکور، دولت موظف شده است تا به منظور هویت بخشی به سیمای شهر و روستاها، اقدامات ذیل را در بندهای ۳ و ۵ ماده مذکور به عمل آورد:

– صدور پایان کار برای ساختمان‌های عمومی و مجتمع‌های مسکونی آپارتمانی منوط به ارائه بیمه‌نامه کیفیت ساختمان می‌باشد.

آسیا: در خصوص افزایش نقش صنعت بیمه در قلمرو بازار محصولات دانش محور چه سیاست‌گذاری‌هایی در برنامه چهارم توسعه صورت گرفته است؟

از آنجا که اتکا به تولید محصولات دانش بنیان و دانایی محور موجب رقابت‌پذیری و افزایش توان تولیدی هر کشور می‌شود لذا برنامه چهارم توسعه نیز از این امر غافل نمانده است و در ماده ۴۵ قانون برنامه چهارم توسعه به صراحت این امر را مورد توجه قرار داده است که براساس آن دولت موظف شده است تا در این راستا اقدامات لازم را به عمل آورد. بند (ج) ماده ۴۵ به صنعت بیمه اختصاص دارد و به صورت ذیل می‌باشد:

«اتخاذ تدابیر لازم جهت بیمه قراردادهای پژوهشی، فنی و فعالیت‌ها و خدماتی که براساس دستاوردها و نتایج یافته‌های پژوهشی داخلی انجام می‌گیرد».

آسیا: به نظر می‌رسد، قوانین پیش‌بینی شده در برنامه چهارم با اهداف توسعه صنعت بیمه از هماهنگی لازم برخوردار نیست. نظر جنابعالی چیست؟

در قانون چهار توسعه گام‌های مثبت زیادی جهت ساماندهی صنعت بیمه برداشته شده است و اگر ضعف‌های جزئی هم وجود داشته باشد چون هدف رفع مشکلات این صنعت می‌باشد، مجلس آمادگی خود را جهت بررسی و اصلاح قوانین موجود صنعت بیمه‌ای اعلام می‌دارد و امیدواریم بتوانیم جایگاه واقعی صنعت بیمه در قانون را پیش‌بینی کنیم.

– وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است با استفاده از تجارب سایر کشورها، نظام بیمه ساختمان و ابنیه در مقابل زلزله و سایر حوادث را گسترش داده و راهکارهای همگانی شدن بیمه حوادث را مشخص و مقدمات قانونی اجرای آن را فراهم نماید و مواردی از این قبیل که همگی تلاش در رفع معضلات و تنگناهای مربوط به صنعت بیمه دارند. که به نظر ما کافی نیست.

آسیا: در خصوص اصلاح ساختار صنعت بیمه و واگذاری شرکت‌های بیمه به بخش خصوصی چه تدابیری در برنامه چهارم اتخاذ شده است؟

در این خصوص به منظور ارتقای سطح بهره‌وری در شرکت‌های بیمه سیاست‌گذاری‌هایی صورت گرفته است که در این رابطه می‌توان به ماده ۱۶ قانون برنامه اشاره نمود. در ماده مذکور چنین آمده است:

«دولت مجاز است، سهام شرکت‌های بیمه تجاری را پس از اصلاح ساختار، براساس برنامه زمان‌بندی مشخص و طبق آیین‌نامه‌ای که به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، در چارچوب بند (۴۷) سیاست‌های برنامه چهارم توسعه - که ابلاغ خواهد شد - به بخش خصوصی یا تعاونی واگذار نماید»

تصویب هیئت وزیران برسد تا از این طریق گام بلندی در راستای بهبود ساختار و ارتقاء کارایی این صنعت برداشته شود.

آسیا: آیا در برنامه چهارم، تعاملی بین صنعت بیمه و صنعت گردشگری پیش‌بینی شده است؟